

PREZES
NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ
Przemysław Rosati

Warszawa, 11 stycznia 2023 roku

Szanowny Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów

NRA.02-PR.1.2023

Szanowny Panie Premierze,

W związku z podjęciem prac legislacyjnych oraz konsultacji zmierzających do wprowadzenia zmian w odniesieniu do zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i właściwości sądów, które sprawami dyscyplinarnymi miałyby się zajmować, zwracam się do Pana Premiera o pilne zainicjowanie prac nad nowelizacją ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa w zakresie odnoszącym się do wyboru piętnastu sędziów – członków Krajowej Rady Sądownictwa w taki sposób, aby ich wybór przebiegał bez udziału czynnika politycznego.

Funkcjonowanie na przestrzeni ostatnich lat niekonstytucyjnego systemu powoływania sędziów przez Krajową Radę Sądownictwa, której skład w części został ukształtowany z udziałem polityków, a także obowiązujące w tym zakresie przepisy krajowe, doprowadziły do tego, że w różnych postępowaniach, zarówno przed sądami w Polsce, jak i przed trybunałami międzynarodowymi, dochodzi i będzie dochodziło do kwestionowania niezależności polskich sądów i niezawisłości polskich sędziów. Suma powyższych czynników jest przyczyną zastrzeżeń formułowanych pod adresem naszego wymiaru sprawiedliwości, w tym przez Komisję Europejską, także w aspekcie tzw. odblokowania środków z Krajowego Planu Odbudowy.

Poszukując rozwiązania tej sytuacji, która została zdiagnozowana i określona przez Pana w kilku wypowiedziach publicznych, w których wskazywał Pan na brak efektywnych reform wymiaru sprawiedliwości, warto podkreślić, że naprawa całego systemu nie dokona się jedynie poprzez zmianę przepisów w zakresie odnoszącym się do właściwości sądów, które miałyby rozstrzygać o sprawach dyscyplinarnych i tzw. sprawach immunitetowych sędziów.

Pierwszym realnym krokiem uruchamiającym naprawę polskiego wymiaru sprawiedliwości powinna być zmiana obowiązującej procedury wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa wybieranych spośród sędziów. Wybór piętnastu sędziów – członków Krajowej Rady Sądownictwa odbywa się w oparciu o rozwiązania wprost zakwestionowane w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Sądu Najwyższego. Wspólnym mianownikiem tych judykatów jest bezwzględna konieczność wyeliminowania z procedury wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa wybieranych spośród sędziów czynnika politycznego, *in concreto* ukształtowanie procesu ich wyboru bez udziału Sejmu RP. Właściwszym rozwiązaniem byłoby umożliwienie wyboru tej części członków Krajowej Rady Sądownictwa przez przedstawicieli wszystkich środowisk prawniczych funkcjonujących w wymiarze sprawiedliwości, tj. przez Naczelną Radę Adwokacką, Krajową Radę Radców Prawnych, Krajową Radę Komorniczą oraz przedstawicieli sędziów i prokuratorów, na zasadach określonych w ustawie. Pozwoliłoby to na uformowanie tej części Krajowej Rady Sądownictwa bez udziału czynnika politycznego a zarazem niezależnie od tego, jaka formacja czy siła polityczna będzie w danym momencie kształtowała i reprezentowała większość sejmową.

Kolejnym krokiem naprawiającym wymiar sprawiedliwości winno być przekazanie wszystkich spraw dyscyplinarnych, nie tylko spraw dotyczących sędziów, ale także pozostałych zawodów prawniczych, Izbie Karnej Sądu Najwyższego. Zarówno liczba tych spraw, jak też doświadczenie zawodowe sędziów w nich orzekających w sposób oczywisty statuuje Izbę Karną jako właściwą do rozstrzygnięcia w tym zakresie. Niestety nie podzielam argumentacji o przekazaniu spraw dyscyplinarnych do kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego z uwagi na brzmienie art. 184 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Nie ma też żadnego uzasadnienia dla tworzenia kolejnej izby w ramach struktury Sądu Najwyższego. Polscy obywatele oczekują od swojego Państwa sprawnie działającego sądownictwa, a nie tworzenia szczególnych rozwiązań na potrzeby prowadzenia postępowań dyscyplinarnych zawodów prawniczych. Bołączkami wymiaru sprawiedliwości są długotrwałe postępowania sądowe, niedofinansowanie sądownictwa, a także brak realnej i oczekiwanej cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości. Tych problemów nie rozwiążą kolejne zmiany strukturalne dotyczące właściwości sądów do prowadzenia postępowań dyscyplinarnych. Ostatni ze wskazanych elementów ma znaczenie jedynie w kontekście konieczności zagwarantowania stronom tych postępowań, obwinionemu i pokrzywdzonemu, prawa do sądu ustanowionego ustawą, który będzie niezależny, a

orzekający w nim sędzia niezawisły. Z tego względu konieczne jest – w ramach szerokiego porozumienia – przesądzenie na poziomie ustawy, iż w sprawach dyscyplinarnych w Sądzie Najwyższym uprawnieni do orzekania będą jedynie sędziowie powołani przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie urzędującym przed zmianami wprowadzonymi ustawą z 2017 r. (*vide* uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20).

Apeluję o niezwłoczne podjęcie działań zmierzających do zakończenia kryzysu wokół polskiego sądownictwa. Kryzys ten ma daleko idące skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i polityczne, w szczególności w wymiarze europejskim. W obliczu zagrożeń i wyzwań stojących obecnie przed Polską, zwłaszcza w związku z agresją Federacji Rosyjskiej w Ukrainie, jego dalsza eskalacja jest niebezpieczna i nie leży w interesie polskich obywateli.

Zagadnieniem równie istotnym, a blisko związanym z zakończeniem kryzysu wokół polskiego sądownictwa, jest podjęcie realnych i konsekwentnie prowadzonych prac celem skrócenia czasu trwania postępowań sądowych. W ramach tych prac szczególny akcent powinien zostać postawiony na działania zmierzające do cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, m.in. przez stworzenie jednolitego systemu obsługującego postępowania sądowe, przeprowadzenie digitalizacji akt czy zapewnienie możliwości wykorzystywania podpisu elektronicznego w postępowaniach sądowych, a także dwustronnej komunikacji między sądem a przedsiębiorcami, obywatelami i adwokatami. Ten proces przyczyni się do zniesienia barier organizacyjno-administracyjnych w dostępie do wymiaru sprawiedliwości, co będzie miało istotne znaczenie dla wszystkich obywateli, a także dla przedsiębiorców. Efektywność działalności gospodarczej, jej rentowność, możliwość zachowania płynności finansowej są determinowane m.in. przez sprawnie funkcjonujący wymiar sprawiedliwości. Ma to również niebagatelne znaczenie dla jakości całego życia społecznego.

Nieodzowną częścią efektywnego wymiaru sprawiedliwości jest także sprawie działający system świadczenia pomocy prawnej z urzędu, a ten wymaga pilnej reformy i zwiększenia nakładów finansowych. Stawki określone w *Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu* od wielu lat pozostają na rażąco niskim poziomie, zupełnie nieprzystającym do zmieniających się warunków gospodarczych, w tym stałego wzrostu cen towarów i usług.

Deklaruję gotowość środowiska adwokackiego do współpracy przy wypracowaniu rozwiązań, które umożliwią Krajowej Radzie Sądownictwa wykonywanie jej konstytucyjnych obowiązków, a także gotowość do włączenia się w realne prace nad reformą wymiaru sprawiedliwości, tak aby odpowiadał on na wyzwania współczesności i oczekiwania polskich przedsiębiorców i obywateli.

Z poważaniem